

Sygn. akt I.C 175/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Pietuszek

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2020 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w W.**

przeciwko **M. B. i W. B.**

o zapłatę

1. umarza postępowanie co do kwoty 70,03 zł (siedemdziesiąt złotych 03/100);
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od powoda (...) S.A. w W. na rzecz pozwanych M. B. i W. B. solidarnie kwotę 6.948,00 zł (sześć tysięcy dziewięćset czterdzieści osiem złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.417,00 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
4. nakazuje pobrać od powoda (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Suwałkach kwotę 973,18 zł (dziewięćset siedemdziesiąt trzy złotych 18/100) tytułem brakujących kosztów sądowych.

SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska

Sygn. akt I.C 175/19

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w W. w dniu 10 stycznia 2019 r. (k. 50) wystąpił z pozwem o zapłatę przeciwko W. B. i M. B., domagając się zasądzenia od pozwanych solidarnie kwoty 90.666,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód domagał się zasądzenia od pozwanych na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w dniu 14 maja 2008 roku zawarł z pozwanymi umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych waloryzowany kursem franka szwajcarskiego (CHF), na podstawie której pozwani solidarnie zobowiązali się względem niego do terminowej spłaty określonej sumy pieniężnej. W związku z brakiem terminowego uregulowania rat powstałe zadłużenie z dniem 14 września 2018 roku zostało postawione w stan wymagalności. W konsekwencji, pismem z dnia 25 października 2018 roku pozwani zostali bezskutecznie wezwani do spłaty wymagalnego zadłużenia pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Zadłużenie pozwanych na dzień 10 stycznia 2019 roku wynosiło 23.344,24 CHF, co stanowi równowartość 90.666,69 zł według kursu sprzedaży powodowego banku, a która to suma dochodzona jest od strony przeciwnej w niniejszym postępowaniu.

Nakazem zapłaty z dnia 31 stycznia 2019 roku w sprawie sygn. akt I. Nc 4/19 wydanym w postępowaniu upominawczym, Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny rozszczylenie powoda uwzględnili w całości.

Od powyższego orzeczenia pozwani W. B. i M. B. wnieśli sprzecziv, zaskarżając je w całości i domagając się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Argumentując sprzecziv zakwestionowali rozszczylenie co do zasady, jak i wysokości. Pozwani zaznaczyli, że przedstawiciel powoda przekonał ich, iż zaciągnięcie kredytu indeksowanego walutą szwajcarską nie pociąga za sobą ryzyka walutowego, nie wyjaśniając przy tym, jaki jest cel i mechanizm indeksacji, nie przedstawił też symulacji spłaty kredytu w przypadku zmiany kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotego polskiego. Pozwani nie mogli zatem oszacować konsekwencji ekonomicznych znacznego spadku wartości waluty polskiej do franka szwajcarskiego. W ocenie pozwanych, przedmiotowa umowa zawiera niedozwolone postanowienia odnoszące się do ostatecznej wysokości kwoty pieniężnej przekazanej im przez bank (tj. wskazana w umowie kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji wyniosła 63.380,62 CHF, zaś na dzień uruchomienia kredytu – 63.973,24 CHF) oraz do ostatecznej wysokości rat kredytu wraz z oprocentowaniem, albowiem powodowi pozostawiona została całkowita dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu CHF w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań konsumentów, których kredyty waloryzowane są kursem CHF. Przedmiotowe postanowienia nie zawierają przejrzystego i jednoznacznego opisu mechanizmu waloryzacji, dzięki któremu pozwani mogliby samodzielnie oszacować wielkość własnego zobowiązania, wyliczyć, jaka będzie przykładowo wysokość kolejnej raty, czy też zweryfikować decyzje banku w tym zakresie. Powód przyznał sobie w ten sposób prawo do jednostronnego ustalania wysokości zadłużenia pozwanych, którzy z kolei zostali zobowiązani do bezwarunkowego podporządkowania się jego decyzjom. W dalszej kolejności, powołując się na treść art. 385¹ § 2 k.c., pozwani wskazali, iż wymienione postanowienia umowne jako niedozwolone nie wiążą ich jako konsumentów. Nie można w ich miejsce stosować przepisów dyspozytywnych, gdyż w dacie zawarcia przez nich umowy nie istniał w systemie krajowym przepis mogący zastąpić niedozwolone klauzule umowne. Umowa kredytowa zatem nadal ich obowiązuje, ale po wyłączeniu powyższych zapisów z jednoczesnym przyjęciem oprocentowania wynikającego z § 9 ust. 2-3 umowy. Pozwani podkreślili, iż skoro w okresie od dnia 16 maja 2008 roku do dnia 03 kwietnia 2018 roku tytułem spłaty kredytu zapłacili powodowi łącznie kwotę 161.402,59 zł, a zakwestionowane klauzule abuzywne nie wiążą ich – to zobowiązanie zostało całkowicie spłacone przed dniem 01 sierpnia 2018 roku, co czyni niniejsze powództwo bezprzedmiotowym.

W dalszym toku procesu, pismem z dnia 04 lutego 2020 r. pozwani przytaczając stanowisko orzecznictwa podnosili, że nie wyrazili zgody na wyłączenie wobec nich, jako konsumentów, systemu ochrony ustanowionego w Dyrektywie Rady nr 93/13 i zastąpienie niewiążących ich postanowień umownych przepisem dyspozytywnym art. 358 k.c., który nie obowiązywał w dacie zawierania przez strony umowy kredytowej i nie dotyczył zobowiązania określonego i spełnionego w walucie polskiej. Podkreślali, że także w przypadku uznania za nieważną całej umowy nie poniosą niekorzystnych skutków, gdyż – ich zdaniem – kredyt w całości został spłacony.

Odnosząc się do argumentacji pozwanych, powód co do zasady podtrzymał swoje stanowisko zaprezentowane w pozwie oraz – w związku z dokonaną przez pozwanych po wniesieniu pozwu zapłatą kwoty 14,03 zł – zmodyfikował żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 90.652,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 133-151). Następnie, w piśmie procesowym datowanym na dzień 27 sierpnia 2019 roku (k. 235-236), w związku z odnotowanymi dalszymi wpłatami pozwanych, powód zmodyfikował swoje żądanie cofając pozew ostatecznie co do kwoty 70,03 zł, wnosząc o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 90.596,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: od kwoty 90.666,69 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia 14 stycznia 2019 roku, od kwoty 90.652,66 zł od dnia 15 stycznia 2019 roku do dnia 02 kwietnia 2019 roku, od kwoty 90.638,66 zł od dnia 03 kwietnia 2019 roku do dnia 02 maja 2019 roku, od kwoty 90.624,66 zł od dnia 03 maja 2019 roku do dnia 03 czerwca 2019 roku, od kwoty 90.610,66 zł od dnia 04 czerwca 2019

roku do dnia 01 lipca 2019 roku, od kwoty 90.596,66 zł od dnia 02 lipca 2019 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 11 grudnia 2002 roku pomiędzy (...) S.A. w W. (kredytodawcą) a M. B. i W. B. (kredytobiorcami) została zawarta umowa kredytu mieszkaniowego (...) nr (...) (...) w kwocie 130.000,00 zł na finansowanie kosztów inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego, położonego na nieruchomości zlokalizowanej przy ul. (...) w S., Kredytobiorcy mieli spłacać zadłużenie do dnia 01 grudnia 2017 roku w równych ratach miesięcznych. Saldo zadłużenia ww. kredytu na dzień 01 kwietnia 2008 roku wyniosło 88.759,55 zł

(umowa kredytu mieszkaniowego (...), k. 83-86; wyjaśnienia pozwanej M. B., k. 218, 312v.; wyjaśnienia pozwanego W. B., k. 312v., harmonogram spłat kredytu mieszkaniowego (...), k. 87).

Kredytobiorcom M. B. i W. B. zabrakło funduszy na dokończenie budowy, dlatego byli zainteresowani kolejnym kredytem w wysokości 30.000,00 zł w tym samym banku, lecz spotkali się z odmową. Szukali zatem kredytowania w innych bankach, rozważali zaciągnięcie kredytu w złotych lub w dolarach, gdyż W. B. przebywał wówczas w USA i osiągał wynagrodzenie za pracę w takiej walucie. M. L. – pracownica (...) S.A. w W. (działającego również pod (...) Bank S.A. w W.), do którego trafiła M. B., zapewniała jednak, że najkorzystniejsze będzie zaciągnięcie kredytu we frankach szwajcarskich, albowiem kurs dolara jest niestabilny (w porównaniu z ówczesnym kursem franka szwajcarskiego), a oprocentowanie kredytu złotówkowego wynosiło 6%, podczas gdy kredytu we frankach – 4%. Przedstawicielka banku nie wyjaśniała M. B., na czym polega mechanizm indeksacji, co to jest spread walutowy, a kredytobiorcy nie interesowali się tym, gdyż przyszły kredyt miał być wypłacony w złotych polskich i raty też miały być uiszczane w złotych polskich

(odpis z KRS, k. 14, zeznania pozwanej M. B., k. 218-219, 312v; zeznania pozwanego W. B., k. 312v-313, wyjaśnienia pozwanej M. B., k. 218-219).

W dniu 08 maja 2008 roku M. B. i W. B. (reprezentowany przez swoją żonę M. B.) złożyli wniosek nr (...) o udzielenie kredytu w kwocie 130.000,00 zł w walucie kredytu CHF na okres 15 lat przeznaczonego do kwoty 88.800,00 zł na refinansowanie kredytu mieszkaniowego (...) nr (...) (...). We wniosku jako proponowane zabezpieczenie kredytu wskazano hipotekę na wieczystym użytkowaniu nieruchomości oraz ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych w (...) SA wraz z przelewem praw z polisy na kredytobiorcę. Wniosek kredytowy został wypełniony przez M. B. w obecności przedstawiciela banku (...). M. B. i W. B. zaciągali kredyty jako konsumenci, nie prowadzący działalności gospodarczej. Powyższy wniosek został zaakceptowany przez (...) Bank S.A. w W. decyzją kredytową z tego samego dnia

(bezsporne, wniosek o udzielenie planów finansowych wraz z oświadczeniami, k. 171-173v; decyzja kredytowa, k. 174-175; zeznania pozwanej M. B. wraz z jej wyjaśnieniami, k. 218v, 312v.; zeznania świadka M. L., k. 224v-226).

W dniu 14 maja 2008 roku pomiędzy kredytodawcą (...) Bank S.A. w W. a kredytobiorcami M. B. i W. B. (reprezentowanym na podstawie dołączonego pełnomocnictwa przez M. B.) została zawarta umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Ani wcześniej ani przy podpisywaniu umowy nie przekazano M. B. analiz wahań kursu CHF na przestrzeni lat ani harmonogramu spłaty rat. Harmonogramy spłaty były wysyłane kredytobiorcom w okresie realizacji umowy.

Kwota kredytu wyniosła 130.000,00 zł, a waluta waloryzacji kredytu została określona we frankach szwajcarskich (CHF), zaś kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 07 maja 2008 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. w W. wynosiła 63.380,62 CHF, przy czym zaznaczono, że wartość kredytu wyrażona w walucie obcej ma charakter jedynie informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku, gdyż w dniu uruchomienia kredytu wartość ta mogła być różna od podanej kwoty 63.380,62 CHF (§ 1 ust. 1- 3A umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Okres kredytowania został wskazany w umowie na 180 miesięcy, tj. od dnia 14 maja 2008 roku do dnia 14 maja 2023 roku, zaś kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych uiszczanych do dnia 1-go każdego miesiąca (§ 1 ust. 4-6 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych). W umowie ustalono, że składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosi 0,0065% wartości nieruchomości, zaś suma ubezpieczenia – 200.000,00 zł, przy czym składka była płatna w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 7B umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Wypłata kredytu nastąpiła według umowy w następujący sposób: kwota w wysokości 88.800,00 zł została przelana na numer rachunku wskazany w odrębnym dokumencie prowadzonym przez (...) S.A. w W. tytułem spłaty kredytu mieszkaniowego (...) udzielonego na podstawie umowy nr (...) z dnia 11 grudnia 2002 roku oraz kwota 41.200,00 zł przelana została zgodnie z dyspozycją kredytobiorców (§ 5 ust. 1 pkt 1) i 2) umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Na dzień wydania decyzji kredytowej przez bank oprocentowanie kredytu wynosiło 4,19%, a marża banku – 1,30%. W § 9 umowy ustalono, że wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M dla waluty, w której został udzielony kredyt, z dnia 28 marca 2008 roku wynosząca 2,89% i powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę banku w wysokości 1,30%. Postanowiono, że bank co miesiąc dokona porównania aktualnej obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 punktu procentowego, przy czym zmiana wysokości oprocentowania kredytu miała być dokonywana najpóźniej piątego dnia roboczego miesiąca, następującego po miesiącu, w którym dokonano zmiany stawki bazowej. Bank miał sporządzić i wysłać harmonogram spłat określający nową wysokość rat spłaty kredytu w przypadku powyżej wskazanej zmiany stawki bazowej LIBOR 3M. O każdej zmianie oprocentowania kredytobiorcy mieli zostać powiadomieni przez bank. W przypadku zmiany stóp procentowych w banku, zmiana oprocentowania dla uruchomionego kredytu miała nastąpić w dniu spłaty najbliższej raty wynikającej z harmonogramu spłat, której płatność wypadała po dniu, od którego obowiązywało zmienione oprocentowanie w banku. Zmiana oprocentowania kredytu nieuruchomionego miała nastąpić od dnia wejścia zmiany w życie i nie stanowiła zmiany przedmiotowej umowy (§ 9 ust. 1-6, 8-10 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Jednocześnie kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach wyrażonych w CHF zawartych w harmonogramie spłat, który stanowił załącznik nr 1 (integralną część umowy) i który miał zostać doręczony kredytobiorcom listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Raty kapitałowo-odsetkowe miały być płatne w dniu 1-go każdego miesiąca z tym, że pierwsza rata miała być płatna, po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu (§ 10 ust. 1-3 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży z tabeli kursowej (...) Banku S.A. w W., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 10 ust. 4 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Spłaty rat kapitału i odsetek od kredytu kredytobiorcy mieli dokonywać na ich rachunek kredytowy prowadzony u kredytodawcy poprzez wpłatę gotówki lub przelew środków. Kredytobiorcy zlecili i upoważnili bank do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu ze wskazanego rachunku. Kredytobiorcy zobowiązani byli zapewnić na tym rachunku w terminach zawartych w harmonogramie spłat, środki odpowiadające wysokości wymagalnej raty kapitału i odsetek (§ 6, § 11Aust. 1, § 11 B ust. 1-2 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

W wypadku naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy w szczególności, gdy: 1) w terminie określonym w umowie nie dokona spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub 2) w umówionym

terminie nie dokona spłaty należnych bankowi prowizji, opłat i innych należności – bank miał podjąć działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie. Okres wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni i miał być liczony od dnia doręczenia wypowiedzenia kredytobiorcom, przy czym za datę doręczenia wypowiedzenia uważano również datę powtórnego awizowania przesyłki polecanej, wysłanej pod ostatni znany bankowi adres kredytobiorców. Następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia wszelkie zobowiązania wynikające z umowy miały stać się wymagalne i kredytobiorcy zobowiązani byli do niezwłocznej spłaty wszystkich wymagalnych należności (§ 14 ust. 1, 3-5 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Niespłacone, w terminie określonym w umowie lub następnego dnia po okresie wypowiedzenia, wierzytelności banku z tytułu umowy były traktowane jako zadłużenie przeterminowane, a rata kapitału lub, w przypadku wypowiedzenia umowy, kwota kapitału, jako kapitał przeterminowany. Od kapitału przeterminowanego bank miał naliczać odsetki w wysokości określonej w tabeli oprocentowania dla należności przeterminowanych w walutach obcych, której wysokość wyznaczana była jako suma oprocentowania nominalnego, tj. na dzień wydania decyzji kredytowej przez bank oprocentowanie kredytu wynosiło 4,19%, zaś marża banku – 1,30% (z zastrzeżeniem § 9 umowy dotyczącego oprocentowania kredytu i marży banku). Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w dniu zawarcia umowy ustalone było w wysokości 7,59% w stosunku rocznym. Zmiana stopy procentowej odsetek dla należności przeterminowanych w trakcie trwania umowy mogła nastąpić w przypadku zmiany maksymalnej wysokości odsetek wynikających z czynności prawnej określonych w ustawie kodeks cywilny oraz w przypadku powyżej wskazanej zmiany stopy procentowej.

Z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności banku z tytułu umowy kredytowej, bank był uprawniony do dokonania przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Od dnia złożenia wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności wystawionemu lub od dnia wytoczenia powództwa, bank miał prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia, tj. obejmującej kapitał, odsetki, prowizje, opłaty oraz inne należności należne bankowi (§ 15 ust. 1-5 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Wszelkie zmiany umowy wymagały zgody obu stron wyrażonej w formie pisemnej pod rygorem nieważności z zastrzeżeniem, że zmiana wysokości oprocentowania kredytu dokonana z postanowieniami umowy nie stanowiła zmiany umowy (§ 24 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi z banku oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je zaakceptowali. Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je zaakceptowali. Kredytobiorcy oświadczyli, że byli świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 28 ust. 1-2 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

Kredytobiorcy przyjmowali na siebie solidarną odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z umowy (§ 30 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych).

M. B. przy podpisaniu umowy nie zgłaszała zastrzeżeń co do jej treści, nie renegecjowała z bankiem jej postanowień. Umowy o kredyt były przygotowywane przez centralę banku, a oddział banku otrzymywał je gotowe na zasadzie „wydrukuj i podpisz”. W danym okresie wszystkie umowy (szablony) były identyczne dla wszystkich klientów. Klient mógł zdecydować, w jakiej walucie będzie kredyt, na jaki okres zostanie on wzięty (w zależności od zdolności kredytowej) i jakie będą jego raty (czy malejące czy też równe). Wysokość prowizji, marży, oprocentowania i ubezpieczenie mogły podlegać negocjacji, ale nie kurs franka szwajcarskiego

(umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, k. 39-42v; pełnomocnictwo, k. 43-43v.; oświadczenie wraz z załącznikami, k. 44-45v.; oświadczenia kredytobiorców, k. 88-88v.; oświadczenie

banku, k. 89; zeznania pozwanej M. B. wraz z jej wyjaśnieniami, k. 218-219v., 312v; zeznania pozwanego W. B., k. 313; zeznania świadka M. L., k. 224v.-226).

Kredyt został uruchomiony w dniu 16 maja 2008 roku. Jego wartość w walucie waloryzacji wyniosła 63.973,24 CHF (tj. 130.000,00 zł według kursu kupna 2,03121 PLN/CHF). Kredytobiorcy wnioskowali o 130.000,00 zł kredytu i taką kwotę otrzymali, nie dowiadywali się, jaka to kwota we frankach szwajcarskich

(historia kredytu, k. 152; wniosek o wypłatę transzy kredytu/odblokowanie środków kredytu, k. 176; zeznania pozwanej M. B. wraz z jej wyjaśnieniami, k. 218v, 312v).

Przy zawarciu umowy został założony kredytobiorcom rachunek bankowy, na który przelewali oni pieniądze na spłatę w złotych polskich w kwocie „orientacyjnej”, tj. zawsze więcej niż spodziewana przez nich rata, gdyż nie wiedzieli, jaka będzie wysokość następnej raty. O ostatecznej wysokości raty dowiadywali się w chwili zdjęcia raty z salda konta. W przypadku, gdyby jakieś środki pozostawały na koncie, kredytobiorcy mogli pobrać różnicę. M. B. co pół roku sprawdzała w oddziale banku, czy jest nadpłata i ewentualnie ją pobierała ją albo zostawiała na dalsze raty

(wyjaśnienia pozwanej M. B., k. 218v, 312v; wyjaśnienia pozwanego W. B., k. 313).

Kurs sprzedaży franka szwajcarskiego określany tabelami (...) Banku SA był różny nawet w przeciągu jednego dnia. Przykładowo kształtował się on następująco:

- w dniu 01 lipca 2008 roku: o godzinie 8:00 – 2. (...), o godzinie 9:10 – 2. (...), o godzinie 11:45 – 2. (...), o godzinie 16:30 – 2. (...),

- w dniu 01 sierpnia 2008 roku: o godzinie 8:00 – 2. (...), o godzinie 16:30 – 2. (...)

(tabele aktualnych kursów walut (...) S.A., k. 209-214).

W dniu 01 lipca 2009 roku (...) Bank S.A. w W. wydał Pismo Okólne (...) (...) (...) modyfikując oferowane produkty K. hipoteczny dla osób fizycznych (...) i Pożyczka hipoteczna dla osób fizycznych (...). Zmieniono Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...). Przewidziano, że wysokość kursów kupna/sprzedaży walut obowiązujących w danym dniu roboczym mogła ulegać zmianie. Decyzja o zmianie wysokości kursów jak również częstotliwości zmiany podejmowania była samodzielnie przez bank z uwzględnieniem czynników: bieżących notowań kursów wymiany walut na rynku międzybankowym, podaży i popytu na waluty na rynku krajowym, różnicy stóp procentowych oraz stóp inflacji na rynku krajowym, płynności rynku walutowego, stanu bilansu płatniczego i handlowego. O zmianie zasad wyznaczania kursów kupna/sprzedaży walut oraz spreadu walutowego bank miał powiadamiać kredytobiorców (§ 2 ust. 2, 5 regulaminu – załącznik nr 35 do pisma okólnego z dnia 01 lipca 2009 roku). Przewidziano także, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona była w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana była w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej banku na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty (§ 23 ust. 2-3 regulaminu – załącznik nr 35 do pisma okólnego z dnia 01 lipca 2009 roku). W przypadku kredytów i pożyczek waloryzowanych kursem walut wymienialnych, w których bank udzielał kredytów, kredytobiorcy w trakcie trwania okresu kredytowania mogli złożyć pisemny wniosek o zmianę waluty, w której następowała spłata rat kredytu bezpośrednio na walutę waloryzacji, bez przeliczania wysokości raty na złote. Zmiana waluty spłaty kredytu wymagała zawarcia aneksu do umowy kredytowej określającego nowy sposób spłaty kredytu (§ 24 ust. 1-2 regulaminu – załącznik nr 35 do pisma okólnego z dnia 01 lipca 2009 roku). Zasadniczo zmienione wzory umów kredytowych i pożyczek miały obowiązywać w przypadku umów zawieranych na wnioski kredytobiorców złożone od 1 lipca 2009 r. (§ 2 pisma okólnego). Następnie, w dniu 25 sierpnia 2011 roku (...) Bank S.A. wydał Pismo Okólne (...) (...) (...) w sprawie zmian w produktach: Kredyty i pożyczki hipoteczne dla osób fizycznych udzielane w ramach (...) wprowadzając zmianę wzoru aneksu do ww. umów

(pismo Okólne No. A-V-70/ (...)/09 A-V Działalność kredytowa i gwarancyjna w sprawie zmian w produkcie: Kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), Pożyczka hipoteczna dla osób fizycznych (...), k. 177; regulamin – załącznik nr 35 do pisma okólnego z dnia 01 lipca 2009 roku, k. 178-181v.; pismo Okólne (...) (...) (...) Działalność kredytowa i gwarancyjna w sprawie zmian w produktach: Kredyty i pożyczki hipoteczne dla osób fizycznych udzielane w ramach (...), k. 182-182v).

Po podpisaniu umowy kredytowej, (...) Bank S.A. w W. nie proponował M. B. i W. B. podpisania aneksu do umowy z dnia 14 maja 2008 roku, w tym możliwości spłaty kredytu w dwóch wariantach do wyboru, tj. w złotych polskich albo frankach szwajcarskich. O spreadzie walutowym kredytobiorcy dowiedzieli się z telewizji, M. B. pytała w oddziale ww. banku, czy może to dotyczyć ich kredytu, ale uzyskała odpowiedź negatywną

(zeznania pozwanej M. B. wraz z jej wyjaśnieniami, k. 218v-219v, 312v; zeznania pozwanego W. B., k. 313).

(...) Bank S.A. w W. wystawił M. B. i W. B. następujące harmonogramy spłat do umowy kredytowej nr (...):

- w dniu 16 maja 2008 roku (oprocentowanie nominalne 4,19%) – kwota miesięcznej raty łącznej (kwota kapitału i kwota odsetek) z terminem spłaty na dzień 01 lipca 2008 roku miała wynieść 598,74 CHF, od dnia 01 sierpnia 2008 roku do dnia 01 kwietnia 2023 – 481,24 CHF, zaś ostatnia rata z terminem spłaty na dzień 01 maja 2023 roku – 502,95 CHF;

- w dniu 01 lipca 2008 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 4,08%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 sierpnia 2008 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 477,69 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 504,70 CHF;

- w dniu 01 października 2008 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 4,23%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 listopada 2008 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 482,47 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 500,37 CHF;

- w dniu 02 stycznia 2009 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 2,57%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 lutego 2009 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 432,34 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 436,79 CHF;

- w dniu 02 lutego 2009 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 1,97%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 marca 2009 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 415,15 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 415,08 CHF;

- w dniu 02 marca 2009 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 1,83%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 kwietnia 2009 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 411,16 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 421,57 CHF;

- w dniu 04 maja 2009 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 1,70%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 czerwca 2009 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 407,58 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 415,45 CHF;

- w dniu 03 października 2011 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 1,31%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 listopada 2011 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 397,89 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 401,41 CHF;

- w dniu 02 maja 2012 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 1,41%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 czerwca 2012 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 400,04 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 404,40 CHF;

- w dniu 02 marca 2015 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 0,44%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 kwietnia 2015 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 384,17 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 385,05 CHF;

- w dniu 01 września 2015 roku (oprocentowanie nominalne po zmianie 0,56%) – kwota miesięcznej raty łącznej z terminem spłaty od dnia 01 października 2015 roku do dnia 01 kwietnia 2023 roku miała wynieść 385,95 CHF, zaś w dniu 01 maja 2023 roku – 386,78 CHF

(harmonogramy spłat kredytu, k. 90-116).

Oprocentowanie LIBOR 3M-CHF kształtowało się następująco:

- marzec 2008: 2,79%,
- kwiecień-maj 2008: 2,89%,
- czerwiec-wrzesień 2008: 2,78%,
- październik 2008: 2,93%,
- listopad 2008: 2,77%,
- grudzień 2008: 1,27%,
- styczeń 2009: 0,67%,
- luty-marzec 2009: 0,53%,
- kwiecień-wrzesień 2009: 0,40%,
- październik 2009-maj 2010: 0,29%,
- czerwiec 2010-sierpień 2011: 0,11%,
- wrzesień 2011-marzec 2012: 0,01%,
- kwiecień-grudzień 2012: 0,11%,
- styczeń 2013-listopad 2014: 0,01%,
- luty-lipiec 2015: -0,86%,
- sierpień 2015-kwiecień 2018: -0,74%

(wyciąg z historii zmian stawki bazowej LIBOR 3M-CHF, k. 117-119v; historia zmian stawki bazowej LIBOR 3M-CHF, k. 230-234v).

Kredytobiorcy dokonali następujących spłat rat umowy kredytowej nr (...):

- w dniu 01 lipca 2008 roku – 1.282,38 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2008 roku – 963,69 zł,
- w dniu 01 września 2008 roku – 1.008,02 zł,
- w dniu 01 października 2008 roku – 1.043,47 zł,

- w dniu 03 listopada 2008 roku – 1.182,49 zł,
- w dniu 01 grudnia 2008 roku – 1.239,13 zł,
- w dniu 02 stycznia 2009 roku – 1.368,51 zł,
- w dniu 02 lutego 2009 roku – 1.332,17 zł,
- w dniu 02 marca 2009 roku – 1.379,92 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2009 roku – 1.287,84 zł,
- w dniu 04 maja 2009 roku – 1.232,90 zł,
- w dniu 01 czerwca 2009 roku – 1.234,89 zł,
- w dniu 01 lipca 2009 roku – 1.212,80 zł,
- w dniu 03 sierpnia 2009 roku – 1.133,60 zł,
- w dniu 01 września 2009 roku – 625,70 zł,
- w dniu 02 września 2009 roku – 514,53 zł,
- w dniu 01 października 2009 roku – 1.172,49 zł,
- w dniu 02 listopada 2009 roku – 1.182,80 zł,
- w dniu 01 grudnia 2009 roku – 1.142,12 zł,
- w dniu 04 stycznia 2010 roku – 1.147,94 zł,
- w dniu 01 lutego 2010 roku – 1.136,41 zł,
- w dniu 01 marca 2010 roku – 1.124,80 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2010 roku – 1.130,10 zł,
- w dniu 04 maja 2010 roku – 1.146,37 zł,
- w dniu 01 czerwca 2010 roku – 1.210,91 zł,
- w dniu 01 lipca 2010 roku – 1.314,03 zł,
- w dniu 02 sierpnia 2010 roku – 1.208,50 zł,
- w dniu 01 września 2010 roku – 1.265,28 zł,
- w dniu 01 października 2010 roku – 1.212,38 zł,
- w dniu 02 listopada 2010 roku – 1.184,25 zł,
- w dniu 01 grudnia 2010 roku – 1.257,28 zł,
- w dniu 03 stycznia 2011 roku – 1.313,58 zł,
- w dniu 01 lutego 2011 roku – 1.251,12 zł,

- w dniu 01 marca 2011 roku – 1.275,05 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2011 roku – 1.270,32 zł,
- w dniu 02 maja 2011 roku – 1.263,68 zł,
- w dniu 01 czerwca 2011 roku – 1.322,54 zł,
- w dniu 01 lipca 2011 roku – 1.337,15 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2011 roku – 1.443,10 zł,
- w dniu 01 września 2011 roku – 1.499,84 zł,
- w dniu 03 października 2011 roku – 1.499,00 zł,
- w dniu 02 listopada 2011 roku – 1.484,49 zł,
- w dniu 01 grudnia 2011 roku – 1.498,73 zł,
- w dniu 02 stycznia 2012 roku – 1.500,80 zł,
- w dniu 01 lutego 2012 roku – 1.428,50 zł,
- w dniu 01 marca 2012 roku – 1.402,36 zł,
- w dniu 02 kwietnia 2012 roku – 1.410,64 zł,
- w dniu 02 maja 2012 roku – 1.417,05 zł,
- w dniu 01 czerwca 2012 roku – 1.514,95 zł,
- w dniu 02 lipca 2012 roku – 1.450,87 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2012 roku – 1.411,62 zł,
- w dniu 03 września 2012 roku – 1.432,42 zł,
- w dniu 01 października 2012 roku – 1.404,30 zł,
- w dniu 02 listopada 2012 roku – 1.408,46 zł,
- w dniu 03 grudnia 2012 roku – 1.402,50 zł,
- w dniu 02 stycznia 2013 roku – 1.389,02 zł,
- w dniu 01 lutego 2013 roku – 1.396,90 zł,
- w dniu 01 marca 2013 roku – 1.390,54 zł,
- w dniu 02 kwietnia 2013 roku – 1.408,13 zł,
- w dniu 02 maja 2013 roku – 1.397,19 zł,
- w dniu 03 czerwca 2013 roku – 1.409,33 zł,
- w dniu 01 lipca 2013 roku – 1.440,50 zł,

- w dniu 01 sierpnia 2013 roku – 1.413,55 zł,
- w dniu 02 września 2013 roku – 1.419,24 zł,
- w dniu 01 października 2013 roku – 1.417,13 zł,
- w dniu 04 listopada 2013 roku – 1.395,67 zł,
- w dniu 02 grudnia 2013 roku – 138,06 zł,
- w dniu 03 grudnia 2013 roku – 1.260,79 zł,
- w dniu 02 stycznia 2014 roku – 1.387,31 zł,
- w dniu 03 lutego 2014 roku – 1.426,25 zł,
- w dniu 03 marca 2014 roku – 1.412,79 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2014 roku – 1.401,41 zł,
- w dniu 02 maja 2014 roku – 1.410,20 zł,
- w dniu 02 czerwca 2014 roku – 1.390,74 zł,
- w dniu 01 lipca 2014 roku – 1.402,64 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2014 roku – 1.408,21 zł,
- w dniu 01 września 2014 roku – 1.430,78 zł,
- w dniu 01 października 2014 roku – 1.421,47 zł,
- w dniu 03 listopada 2014 roku – 1.436,16 zł,
- w dniu 01 grudnia 2014 roku – 1.424,93 zł,
- w dniu 02 stycznia 2015 roku – 1.461,55 zł,
- w dniu 02 lutego 2015 roku – 1.610,11 zł,
- w dniu 02 marca 2015 roku – 1.570,23 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2015 roku – 1.520,24 zł,
- w dniu 04 maja 2015 roku – 1.509,98 zł,
- w dniu 01 czerwca 2015 roku – 1.551,51 zł,
- w dniu 01 lipca 2015 roku – 1.568,26 zł,
- w dniu 03 sierpnia 2015 roku – 1.523,66 zł,
- w dniu 01 września 2015 roku – 1.523,27 zł,
- w dniu 01 października 2015 roku – 1.527,67 zł,
- w dniu 02 listopada 2015 roku – 1.531,80 zł,

- w dniu 01 grudnia 2015 roku – 1.539,13 zł,
- w dniu 04 stycznia 2016 roku – 1.546,93 zł,
- w dniu 01 lutego 2016 roku – 1.562,09 zł,
- w dniu 01 marca 2016 roku – 1.568,77 zł,
- w dniu 01 kwietnia 2016 roku – 1.520,49 zł,
- w dniu 02 maja 2016 roku – 1.556,38 zł,
- w dniu 01 czerwca 2016 roku – 1.555,30 zł,
- w dniu 01 lipca 2016 roku – 1.585,98 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2016 roku – 1.576,22 zł,
- w dniu 01 września 2016 roku – 1.557,50 zł,
- w dniu 03 października 2016 roku – 1.541,18 zł,
- w dniu 02 listopada 2016 roku – 1.565,22 zł,
- w dniu 01 grudnia 2016 roku – 1.618,48 zł,
- w dniu 03 stycznia 2017 roku – 1.613,31 zł,
- w dniu 01 lutego 2017 roku – 1.584,48 zł,
- w dniu 01 marca 2017 roku – 211,53 zł,
- w dniu 27 marca 2017 roku – 1.355,40 zł,
- w dniu 03 kwietnia 2017 roku – 421,79 zł,
- w dniu 27 kwietnia 2017 roku – 1.115,19 zł,
- w dniu 02 maja 2017 roku – 662,00 zł,
- w dniu 09 maja 2017 roku – 859,80 zł,
- w dniu 01 czerwca 2017 roku – 1.503,70 zł,
- w dniu 03 lipca 2017 roku – 1.513,54 zł,
- w dniu 31 lipca 2017 roku – 1.800,00 zł,
- w dniu 01 sierpnia 2017 roku – 1.458,89 zł,
- w dniu 28 sierpnia 2017 roku – 1.800,00 zł,
- w dniu 01 września 2017 roku – 1.456,38 zł,
- w dniu 02 października 2017 roku – 1.477,46 zł i 1.800,00 zł.
- w dniu 31 października 2017 roku – 1.800,00 zł,

- w dniu 02 listopada 2017 roku – 1.425,24 zł,
- w dniu 01 grudnia 2017 roku – 1.404,63 zł i 1.800,00 zł,
- w dniu 27 grudnia 2017 roku – 1.800,00 zł,
- w dniu 02 stycznia 2018 roku – 1.397,64 zł,
- w dniu 30 stycznia 2018 roku – 1.800,00 zł,
- w dniu 01 lutego 2018 roku – 1.405,67 zł,
- w dniu 23 lutego 2018 roku – 1.800,00 zł,
- w dniu 01 marca 2018 roku – 1.419,76 zł,
- w dniu 26 marca 2018 roku – 1.700,00 zł,
- w dniu 03 kwietnia 2018 roku – 1.402,93 zł,
- w dniu 02 maja 2018 roku – 256,92 zł,
- w dniu 18 lipca 2018 roku – 41,00 zł

(historia operacji na rachunku, k. 120-128; historia kredytu, k. 152-159v.).

Splacone w okresie od dnia 16 maja 2008 roku do dnia 03 kwietnia 2018 roku przez M. B. i W. B. z tytułu umowy kredytowej nr (...) raty (...) S.A. rozliczył na poczet odsetek w wysokości 20.650,29 zł oraz na poczet kapitału w wysokości 140.752,30 zł

(zaświadczenie, k. 129, 215).

Następnie M. B. i W. B. przestali dokonywać spłat rat kredytu, po przeliczeniu zapłaconych kwot uznali, że kredyt został przez nich w całości spłacony. Uiszczali jedynie kwoty po 14,00 zł miesięcznie, które płacili z intencją opłacania składek po poczet zawartej jednocześnie z umową kredytu umowy ubezpieczenia. Ostatnia wpłata w tej wysokości została wpłacona w dniu 01 lipca 2019 roku, a od dnia 10 lipca 2019 roku M. B. zawarła umowę ubezpieczenia mienia (ruchomości domowych i domu mieszkalnego) z innym ubezpieczycielem - (...) S.A. V. (...) w W.

(historia operacji na rachunku, k. 120-128; historia kredytu wraz z pełnomocnictwami, k. 152-159v; umowa ubezpieczenia, k. 222-223v; wyjaśnienia pozwanej M. B., k. 218v, 312v).

Pismami z dnia 02 czerwca 2018 roku, doręczonymi dnia 21 czerwca 2018 r. (...) S.A. w W. skierował do M. B. i W. B. wezwania do zapłaty kwoty 701,82 CHF w terminie 14 dni roboczych od otrzymania wezwania

(wezwania do zapłaty wraz z informacjami Poczty Polskiej, k. 167, 169, 168, 170).

Następnie, w związku z brakiem spłat, pismami datowanymi na dzień 01 sierpnia 2018 roku w (...) S.A. w W. wypowiedział M. B. i W. B. ww. umowę o kredyt hipoteczny z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia od dnia doręczenia pisma. Jednocześnie wskazano, że wypowiedzenie umowy oznacza obowiązek spłaty całego zobowiązania, tj. całości kapitału, odsetek, opłat i prowizji wraz z kosztami przeprowadzonych działań windykacyjnych – niezwłocznie następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia. Całkowita kwota zobowiązania pozostałego do spłaty na dzień sporządzenia pisma wynosiła 23.172,02 CHF, w tym: kapitał – **23.145,89 CHF**, odsetki – 26,13 CHF, opłaty i prowizje – 0,00 CHF. Zgodnie z postanowieniami umowy, niesplacona w ustalonym terminie kwota wymagalnego zadłużenia, oprocentowana była według zmiennej stopy procentowej dla zadłużenia

przeterminowanego, która na dzień sporządzenia pisma wynosiła 3,06% w skali rocznej. Wypowiedzenie umowy zostało odebrane przez kredytobiorców w dniu 14 sierpnia 2018 roku

(wypowiedzenia umowy, k. 27, 31; wyjaśnienia pozwanej M. B., k. 219v, 312v; potwierdzenia nadania i odbioru, k. 28-30, 32-34).

Pismem z dnia 25 października 2018 roku (...) S.A. w W. skierował do kredytobiorców przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty łącznej 23.218,80 CHF (w tym: kapitał – 23.145,03 CHF oraz odsetki i prowizje – 73,77 CHF) powołując się na wypowiedzenie umowy kredytu nr (...) i postawienie należności w stan wymagalności – w terminie 3 dni od daty doręczenia pisma z zaznaczeniem, że do daty spłaty będą naliczane dalsze odsetki, zgodnie z postanowieniem umowy. Przedsądowe wezwania do zapłaty zostały doręczone kredytobiorcom w dniu 03 listopada 2018 roku

(wezwanie do zapłaty, k. 35, 37; potwierdzenia odbioru, k. 36-36v, 38-38v).

W dniu 10 stycznia 2019 roku (...) S.A. w W. stwierdził, iż w księdze bankowej ujawniona jest jako wierzytelność banku wynikająca z umowy z dnia 14 maja 2008 roku o kredyt hipoteczny przysługująca od W. B. i M. B. w kwocie: kapitał – 23.140,99 CHF, odsetki umowne naliczone od kapitału w kwocie 23.140,99 CHF za okres od dnia 14 września 2018 roku do dnia 10 stycznia 2019 roku według stopy procentowej 3,06% w skali roku w wysokości 203,25 CHF, tj. łącznie 23.344,24 CHF, co stanowi równowartość w złotych polskich kwoty 90.666,69 zł wyliczona według kursu sprzedaży określonego w Tabeli Kursów mBanku nr 007/01/2019 z dnia 10 stycznia 2019 r. gdzie 1 CHF = 3,883900 zł)

(wyciąg z ksiąg bankowych wraz z pełnomocnictwami, k. 46-48v; tabela aktualnych kursów walut (...) S.A. w W. z dnia 10 stycznia 2019 roku, k. 160, 209-214; elektroniczne zestawienie operacji, k. 161-166v).

Powyższe zadłużenie, wyliczane zgodnie z postanowieniami umowy kredytu hipotecznego, było jednak nieco niższe, ponieważ przy naliczaniu 5. raty płatnej w listopadzie 2008 r. (...) Bank S.A. błędnie już od początku października 2008 r. zastosował podwyższoną stawkę oprocentowania wynikającą ze wzrostu stopu procentowej CHF, zamiast stosować ją - zgodnie z § 9 ust. 8 umowy kredytowej – dopiero od początku listopada 2008 r. Miało to wpływ na płatności ratalne ustalane w okresach późniejszych, choć rozbieżności z tego tytułu nie są wysokie. W związku z tym prawidłowo wyliczone zadłużenie pozwanych z tytułu pozostającego do spłaty kapitału (przy założeniu obowiązywania wszystkich postanowień umowy, w tym klauzul waloryzacyjnych) na dzień wypowiedzenia umowy 01 sierpnia 2018 roku wynosiło 23.144,64 CHF (zamiast 23.145,89 CHF).

Tym samym także na dzień 10 stycznia 2019 roku, tj. dzień wytoczenia powództwa, w którym to dniu także przewalutowano kwotę pozostałego do spłaty zadłużenia, saldo zadłużenia z tytułu pozostałego do spłaty kapitału także było nieznacznie niższe. Dodatkowo (...) uwzględnił wpływające na rachunek służący do rozliczania kredytu przelewy w wysokości po 14,00 zł. Saldo zadłużenia z tytułu pozostałego do spłaty kapitału na dzień 10 stycznia 2019 roku wyniosło: 23.139,74 CHF. Kwota ta w wyniku operacji przewalutowania po obowiązującym w tym dniu kursie sprzedaży CHF (1 CHF=3.8839 zł), odpowiadała kwocie w walucie polskiej 89.872,44 zł. Kwota umownych odsetek od zobowiązania kredytowego na dzień 10 stycznia 2019 roku wyniosła 203,25 CHF, co odpowiadało kwocie w walucie polskiej 789,40 zł. Łączne zadłużenie (kapitał i odsetki) na ww. datę to 90.661,84 zł. Z kolei na dzień 02 stycznia 2020 r. (tj. dzień sporządzenia opinii przez biegłego sądowego) saldo łącznego zadłużenia wyniosło 90.647,81 zł w związku z przelaniem na rachunek służący rozliczaniu kredytu kwoty w wysokości 14,00 zł w dniu 14 stycznia 2019 roku.

Przy założeniu wyeliminowania mechanizmu indeksacji kredytu do franka szwajcarskiego i oprocentowaniu tego kredytu przewidzianą w § 1 ust. 8 w zw. z § 9 ust. 2 umowy stopą LIBOR 3M-CHF powiększoną o marżę w wysokości +1,30%, na dzień wypowiedzenia przez (...) SA umowy kredytu hipotecznego zobowiązanie pozwanych z tytułu kredytu było już w całości spłacone i występowała nadwyżka w spłacie w wysokości 13.714,56 zł. Spłata całości kredytu nastąpiła wraz z ratą uregulowaną w dniu 03 lipca 2017 roku.

(opinia biegłego sądowego z zakresu publicznego obrotu papierami wartościowymi, rynku kapitałowego i giełdowego, analizy sprawozdań finansowych i wyceny przedsiębiorstw, analizy ekonomicznej, instrumentów finansowych – M. T., k. 258-284).

Udzielanie przez bank kredytów złotówkowych oprocentowanych stawką LIBOR 3M - (...) powiększoną o stałą marżę właściwą dla kredytów waloryzowanych, nie jest ekonomicznie uzasadnione. Taki kredyt generowałby dla banku cyklicznie straty, mając na uwadze wysokość obowiązującego w okresie kredytowania kosztu pozyskania pieniądza określonego chociażby stawką WIBOR a przychodem określonym stawką LIBOR 3M - (...), powiększoną o marżę w wysokości +1,30%. Dla przykładu, w dacie zawarcia umowy kredytowej (14 maja 2008 roku) stawka WIBOR 3M wyniosła 6,41%, natomiast stawka LIBOR 3M - (...) powiększona o stałą marżę (+1,30%) obowiązująca w tym dniu to 4,19%. Finansowanie kredytu bank zapewnia w walucie obowiązującej dla danego kredytu, stąd koszt pozyskania określony odpowiednią stawką LIBOR jest niższy niż koszt pozyskania waluty krajowej. Dlatego też klienci zawierający z bankiem umowy kredytowe mieli możliwość korzystania z atrakcyjniejszego (niższego) oprocentowania. Z drugiej jednak strony, klienci, dla których dana waluta, w której zaciągnęli zobowiązanie nie była walutą, w której uzyskiwali przychód pozwalający na spłatę rat, narażali się na ryzyko związane ze zmianą kursu walutowego. Reasumując, aby możliwe było udzielenie kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, bank musiał pozyskać finansowanie w tej walucie. Niemożliwe było finansowanie tego kredytu, analogicznie do kredytów w złotych polskich, środkami pozyskanym od klientów w złotych polskich (głównie depozytami), ponieważ koszt pozyskania środków w złotych polskich (koszt depozytów w złotych polskich) przewyższał dochód z kredytu. Bank w takim przypadku nie miałby szansy na zysk na produkcie. Stopa LIBOR jest stopą określającą referencyjną wysokość oprocentowania stosowaną tylko i wyłącznie w odniesieniu do walut obcych, a (...) jest więc stopą mającą zastosowanie wyłącznie do franka szwajcarskiego. Odpowiednikiem dla polskiej waluty tej stopy jest stopa WIBOR. Zastosowanie określonej stopy LIBOR w stosunku do kredytu złotówkowego, kredytu złotówkowego niewaloryzowanego kursem określonej waluty obcej jest abstrakcją finansowo-ekonomiczną, gdyż takie działanie jest sprzeczne z zasadami ekonomii i prowadzenia działalności bankowej, generuje straty dla banku i tym samym jest działaniem na szkodę deponentów banku. W nauce ekonomii nie jest znany kredyt złotówkowy pozbawiony mechanizmu waloryzacji kursem waluty obcej, który byłby oprocentowany według stopy referencyjnej odnoszącej się do waluty obcej.

W przypadku waluty szwajcarskiej, wpływ na określony poziom kształtowania się tej stopy na takim, a nie innym pułapie, mają czynniki ekonomiczne odnoszące się i charakterystyczne stricte do tej waluty. W przypadku określenia stopy oprocentowania kredytów i pożyczek zaciągniętych i rozliczanych w polskiej walucie, właściwą do zastosowania powinna być stopa WIBOR. Chcąc więc już zastosować do kredytu udzielonego w złotych polskich, niewaloryzowanego inną walutą, właściwą stopę procentową, to należałoby to uczynić w oparciu o stopę uzależnioną od WIBOR. W takim jednak przypadku, w odniesieniu do umowy kredytu będącego przedmiotem opinii, nastąpiłaby znaczna ingerencja w treść umowy.

Co do zasady, bank udzielający kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej musi posiadać lub pozyskuje finansowanie odnoszące się do tej waluty obcej. Udzielanie kredytu waloryzowanego nie tworzy więc ryzyka walutowego, bowiem powstanie zadłużenia z tego tytułu następuje z poprzednio pozyskanych przez bank środków w walucie. Ryzyko walutowe wynika z wykorzystania środków w innej walucie (w tym przypadku w złotych polskich). Wraz ze zmianą regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w 2009 roku oraz aneksowaniu obowiązujących umów w zakresie zmiany waluty spłaty kredytów waloryzowanych walutą obcą – klienci mieli możliwość spłaty rat kredytu w walucie obcej bądź w złotych polskich. W przypadku, gdy klienci spłacali ratę kapitałowo-odsetkową w walucie kredytu – w banku nie powstawała transakcja wymiany walutowej z klientem, ani nie generowało się ryzyko walutowe. Ryzyko to pojawiło się natomiast w przypadku, gdy klient spłacał ratę w złotych polskich. W celu wyeliminowania tego ryzyka, bank niezwłocznie dokonywał przewalutowania spłacanej raty w złotych polskich na walutę kredytu.

W okresie zawarcia przez strony umowy na rynku finansowym konsumenckim nie funkcjonowały umowy z oprocentowaniem na poziomie 4,19%, odnoszącym się do kredytów hipotecznych zaciągniętych w walucie

polskiej. Stopa 4,19% była stopą właściwą dla kredytów hipotecznych zaciągniętych w walucie szwajcarskiej lub waloryzowanych walutą szwajcarską. Stopa 4,19% była nieznacznie niższa od średniej na rynku stopy oprocentowania kredytów hipotecznych zaciągniętych w ww. walucie, która na koniec I kwartału 2008 roku wynosiła 4,29%. Średnia stopa dla kredytów hipotecznych zaciągniętych w walucie polskiej wynosiła wówczas natomiast 7,18%, najniższa zaś 6,30%

(opinia biegłego sądowego z zakresu publicznego obrotu papierami wartościowymi, rynku kapitałowego i giełdowego, analizy sprawozdań finansowych i wyceny przedsiębiorstw, analizy ekonomicznej, instrumentów finansowych – M. T., k. 258-284).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych powyżej dowodów w postaci dokumentów. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, stąd też za wiążące uznał Sąd Okręgowy w stosunku do nich domniemania płynące z art. 244 § 1 k.p.c. i z art. 245 k.p.c. Pozwani zanegowali moc dowodową wyciągu z ksiąg bankowych powodowego Banku z dnia 10 stycznia 2019 roku (k. 46). Dokument ten, stosownie do obecnego stanu prawnego (art. 95 ust. 1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357) traktować należało jako dokument prywatny, stanowiący wyłącznie dowód na fakt złożenia oświadczenia przez jego autora (art. 245 k.p.c.) poddając ocenie prawidłowość i rzetelność przedstawionego w nim wyliczenia zadłużenia pozwanych. Za pełnowartościowe dowody w sprawie uznał też Sąd Okręgowy zeznania świadka M. L. oraz zeznania pozwanych M. B. i W. B., albowiem ich treść korespondowała z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów, z tą tylko uwagą co do zeznań świadka, że M. L. z uwagi na upływ czasu, nie była w stanie odnieść się szczegółowo co do niektórych faktów.

Sąd oparł się także na opinii biegłego sądowego z zakresu publicznego obrotu papierami wartościowymi, rynku kapitałowego i giełdowego, analizy sprawozdań finansowych i wyceny przedsiębiorstw, analizy ekonomicznej, instrumentów finansowych M. T., gdyż była ona, w ocenie Sądu, fachowa, spójna, logiczna i weryfikowalna. Sąd oddalił wnioski powoda o uzupełnienie opinii biegłego poprzez dokonanie rozliczeń z zastosowaniem w miejsce klauzul przeliczeniowych banku według kursu CHF z tabeli banku kursu (...) z dnia spłaty poszczególnych rat oraz przy zachowaniu pozostałych parametrów umowy, jako spóźniony z uwagi na treść art. 207 § 6 k.p.c. (w brzmieniu przed wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 04 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469), tj. przed 07 listopada 2019 roku z uwagi na treść jej art. 11 ust. 1 pkt 1)). Zauważyć bowiem należy, iż na rozprawie z dnia 22 sierpnia 2019 roku został określony obu stronom termin na zgłoszenie wniosków dowodowych w zakresie opinii biegłego (sprecyzowanie tezy dowodowej) pod rygorem ujemnych skutków procesowych (k. 226). Powodowy Bank w piśmie datowanym na dzień 27 sierpnia 2019 roku precyzując wnioskowaną przez siebie tezę dowodową, nie wnosił o rozliczenie zadłużenia przy zastosowaniu kursu (...) (k. 235v), co obligowało Sąd do oddalenia wniosku zgłoszonego dopiero pismem z dnia 29 stycznia 2020 r. (k. 296). Nie można przy tym podzielić stanowiska powoda, że dopiero po sporządzeniu opinii biegłego pojawiła się konieczność zgłoszenia takiego dowodu, skoro ewentualne zastąpienie klauzuli waloryzacyjnej innym oprocentowaniem było rozważane przez strony już we wcześniejszym etapie postępowania na skutek wniosku pozwanych zawartego już w sprzeciwie od nakazu zapłaty złożonym dnia 25 lutego 2019 r. (pkt 5. sprzeciwu). Ponadto, zdaniem Sądu, rozliczenie zadłużenia pozwanych z tytułu umowy kredytowej przy przyjęciu kursu (...) nie mogło mieć zastosowania w niniejszej sprawie, o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo, jako niezasadne, podlegało oddaleniu, z tym że w części, w jakiej powód cofnął swoje żądanie, tj. co do kwoty 70,03 zł, postępowanie należało umorzyć na zasadzie art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 i § 4 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. (pkt 1. wyroku).

Nie ulega wątpliwości, iż pomiędzy stronami w dniu 14 maja 2008 roku doszło do zawarcia umowy kredytu indeksowanego waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, zawierająca niezbędne elementy do jej ważności w rozumieniu art. 69 ust. 1-2 ustawy – Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (według brzmienia na dzień zawarcia

umowy, tj. Dz.U. z 2002 Nr 72, poz. 665). Zgodnie bowiem z treścią wspomnianego art. 69, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Odnosząc tę definicję do umowy zawartej przez strony w dniu 14 maja 2008 roku wskazać należy, że umowa określa główne świadczenia stron, jakimi są: - kwota udzielonego kredytu – wyrażona w złotychkach; - cel na jaki udzielono kredytu – zrefinansowanie innego kredytu mieszkaniowego; - okres, na jaki umowę zawarto – 180 miesięcy, tj. od dnia 14 maja 2008 roku do dnia 14 maja 2023 roku; - oprocentowanie – określone w § 9 umowy; - sposób i terminy spłaty kredytu z określeniem ilości rat (tj. 180), terminów ich płatności (tj. do dnia 1-go każdego miesiąca), wskazaniem, że raty są w równej wysokości i są ratami kapitałowo-odsetkowymi.

W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd Okręgowy podziela dominujące stanowisko w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że klauzula indeksacyjna zawarta w umowie kredytowej nie może być uznana za określającą główne świadczenie stron, ponieważ kształtuje jedynie dodatkowy, umowny mechanizm indeksacyjny głównych świadczeń (wyrok SN z 02 lutego 2015 r., I CSK 257/14; wyrok SN z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; wyrok SN z 01 marca 2017 r., IV CSK 285/16; wyrok SN z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16). W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie zwrócono uwagę na to, że umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Klauzula taka nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżim jego podwyższenia. Oczywiście każdorazowo oceny takiej należy dokonać w kontekście konkretnej umowy kredytu. Kryteria takiej oceny wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku w sprawie C- 26/13 w punktach 49-50 stwierdzając, że za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu „określenia głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę. Natomiast warunki, które wykazują charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, nie mogą być objęte pojęciem „określenia głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady WE nr 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

Powyższe postanowienia umowy z dnia 14 maja 2008 roku określają zatem główne świadczenia stron, stanowiące elementy przedmiotowo istotne umowy kredytu, a zatem uznać należy, że warunek określający kurs wymiany stosowany przy uruchomieniu kredytu i przy obliczaniu wysokości rat miesięcznych nie stanowi podstawowego elementu świadczenia. Świadczenie kredytobiorców polegające na spłacie kwoty udostępnionej przez kredytodawcę, a zatem podlega kontroli w ramach art. 385¹ § 1 k.c.

Podkreślenia wymaga, że zasadniczy spór stron w niniejszej sprawie sprowadzał się do kwestii tego, czy zastosowane przez powodowy bank w umowie zawartej z pozwanymi będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹ k.c. klauzule waloryzacyjne stanowią niedozwolone postanowienia umowne w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie zaś z treścią tegoż przepisu, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3).

Komentowany przepis stanowi implementację art. 3 dyrektywy 93/13/EWG i wprowadza dwie przesłanki uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone: sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesów konsumenta. Przesłanki te muszą być spełnione łącznie (tak E. Łętowska, Ochrona niektórych praw konsumentów. Komentarz, Warszawa 2001, art. 3851, Nb 68, s. 104). Ich wykładnia powinna uwzględniać interpretację stosownych przesłanek abuzywności na gruncie dyrektywy (dobrej wiary w znaczeniu obiektywnym oraz znaczącej nierównowagi praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta), dokonywaną w oparciu o wskazania

zawarte w samej dyrektywie (zob. w szczególności motyw 16 preambuły oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG) oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE (Komentarz. Art. 385¹ KC red. Osajda 2020, wyd. 24/P. Mikłaszewicz).

W orzecznictwie i doktrynie uważa się, iż w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumenta postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, a także te, które zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie i brak specjalistycznej wiedzy (W. Popiołek, *Objaśnienia do art. 3851 (w:) K. Pietrzykowski, Kodeks cywilny. Komentarz. T. 1, Warszawa 2005*; K. Zagrobelny, *Objaśnienia do art. 3851 (w:) E. Gniewek, Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2008*; Komentarz. Art. 3851 KC, red. Gniewek 2019, wyd. 9/Zagrobelny). Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Między innymi o takiej sytuacji można mówić w razie nadmiernego naruszenia równowagi interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną z nich swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy (wyrok SA w Warszawie z 08 maja 2009 r., VI ACa 1395/08). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04). Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (wyrok SA w Warszawie z 27 stycznia 2011 r., VI ACa 771/10).

W ocenie Sądu, przewidziane w umowie kredytu z dnia 14 maja 2008 roku, klauzule przewidujące indeksację udzielonego kredytu do franka szwajcarskiego stanowią niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W szczególności dotyczy to klauzul zawartych w § 1 ust. 3A oraz § 10 ust. 4 umowy w zakresie, w jakim upoważniały bank do przeliczania kwoty udzielonego kredytu na walutę CHF według kursów ustalanych wyłącznie i jednostronnie przez bank w tabeli kursów w chwili wypłaty według kursu kupna waluty oraz w momencie spłaty raty kredytu jej przeliczenie według kursu sprzedaży tej waluty. Ta różnica, tzw. spread walutowy stanowiła w istocie dodatkowy zysk banku, nie będący ekwiwalentem żadnej dodatkowej usługi.

Podkreślić trzeba, że w analizowanej umowie kredytu indeksacja walutowa została zastrzeżona wyłącznie dla potrzeb rozliczeniowych, albowiem ani kwota kredytu nie została określona i wypłacona w walucie obcej, ani też raty nie były spłacane w walucie obcej. Co więcej, całkowity koszt kredytu wyrażony został w złotych polskich, tak samo jak hipoteka kaucyjna zabezpieczająca spłatę, czy oświadczenie o poddaniu się egzekucji (§ 3-4 umowy). Niewątpliwie zatem przedmiotem zobowiązania wynikającego z umowy była suma pieniężna wyrażona w złotych polskich. Jedynie dla potrzeb rozliczeniowych wykorzystano określenie świadczeń w walucie obcej, której cenę odpowiednio zakupu i sprzedaży jednostronnie określał powodowy bank. Zawarty w umowie mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę w ustalaniu wysokości tego kursu jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu jest klauzulą niedozwoloną. Niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank. W umowie zawartej przez strony jedynie wskazano, iż raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży z tabeli kursowej (...) Banku S.A. w W., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. Nie przedstawiono natomiast mechanizmu ustalania kursów walut przez bank ani też miejsca publikacji tabeli kursów, aby klient mógł się z nimi zapoznać. Ponadto, jak wynika z dokumentów złożonych do akt sprawy – w jednym dniu zdarzało się, iż było kilka tabel kursowych z różnych godzin i nie wiadomo ostatecznie według których z nich bank przeliczał raty kredytowe (przykładowo kurs sprzedaży franka szwajcarskiego kształtował się następująco: - w dniu 01 lipca 2008 roku: o godzinie 8:00 – 2. (...), o godzinie 9:10 – 2. (...), o godzinie 11:45 – 2. (...), o godzinie 16:30 – 2. (...); - w dniu 01 sierpnia 2008 roku: o godzinie 8:00 – 2. (...), o godzinie 16:30 – 2. (...)). Tym samym umowa, pozostawiała bankowi całkowitą

dowolność w kształtowaniu tych kursów, nie nakładając w tym zakresie żadnych ograniczeń. Tym samym umożliwiała bankowi jednostronne, w zasadzie nieograniczone kształtowanie poziomu zadłużenia konsumentów. Mechanizm ustalania kursów i przeliczania waluty był dla konsumentów całkowicie nieweryfikowalny. Zgodnie z twierdzeniami pozwanych, w praktyce dopiero po pobraniu z rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi kredytu pieniędzy w złotych polskich na poczet miesięcznej raty, pozwani dowiadywali się, według jakiego kursu bank przeliczył zadłużenie i tym samym nie mieli możliwości weryfikacji tego przeliczenia. Mechanizm indeksacji w umowie jest zatem tak określony, że powoduje on powstanie znacznej nierównowagi między prawami i obowiązkami stron umowy ze szkodą dla konsumenta. Należy też zauważyć, że już między podpisaniem umowy przez strony a uruchomieniem kredytu doszło do zmiany kwoty otrzymanego kredytu na około 600 franków szwajcarskich. W umowie kredytu bowiem wskazano, iż kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 07 maja 2008 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) S.A. w W. wynosiła 63.380,62 CHF, zaś w dniu uruchomienia kredytu (tj. 16 maja 2008 roku) kwota kredytu wyniosła ostatecznie 63.973,24 CHF.

Z umowy kredytu wynika, że kredytobiorcy zostali przez bank zapoznani z ryzykiem kursowym (§ 28 ust. 1-2 umowy). Pozwani decydując się na zawarcie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego winni się byli liczyć z ryzykiem, wynikającym ze zmienności kursów walut obcych. Jak wskazują jednak zeznania świadka M. L. (k. 224v.-226), przy zawarciu umowy powodowy Bank nie przedstawiał pozwanym analiz kursu franka szwajcarskiego na przestrzeni dłuższego okresu czasu (danych historycznych), lecz jedynie symulację spłaty rat według aktualnego kursu tej waluty, a przedstawiciel banku informował, że kurs tej waluty jest stabilny, nie było mowy o drastycznych zmianach. Pomijając już nawet czytelność takiej informacji dla przeciętnego konsumenta i jej rzetelność, podkreślić należy, że takie ryzyko kursowe nie ma nic wspólnego z ryzykiem dowolnego kształtowania kursu wymiany przez kredytodawcę i narażenia konsumenta na dodatkowe koszty, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Czym innym jest obiektywne ryzyko zmienności kursu walutowego, a czym innym ustalanie kursów walut przez bank w zasadzie w dowolny i niemierzalny sposób. Te dwie kwestie są ze sobą powiązane tylko w takim stopniu, w jakim czynniki rynkowe mają wpływ na kurs waluty w banku. Natomiast ryzyko to nie ma żadnego wpływu na ryzyko związane z możliwością dowolnego kształtowania przez bank kursu wymiany waluty, w której indeksowany jest kredyt, a to wpływa w sposób oczywisty na sytuację konsumenta.

Powyższe oznacza zatem, że powodowi pozostawiona została dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu CHF w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań klientów, których kredyty waloryzowane są kursem CHF. Celem klauzul waloryzacyjnych nie jest przysparzanie dochodów jednej ze stron kontraktu. Tymczasem stosowane przez bank klauzule waloryzacyjne umożliwiały stosowanie inaczej ustalanego kursu CHF przy przeliczaniu wypłaconej kredytobiorcy kwoty kredytu na CHF, inaczej zaś ustalanego przy obliczaniu wysokości rat kredytowych. Różnica pomiędzy tymi kursami stanowi dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód banku, zaś dla konsumenta dodatkowy koszt. Bank, przeliczając kwotę wypłaconego konsumentowi kredytu według ustalonego przez siebie kursu zakupu CHF oraz pobierając z rachunku konsumenta raty kredytu przeliczone według własnego kursu sprzedaży CHF, uzyskiwał w ten sposób od kredytobiorcy dodatkową prowizję, której nie odpowiada żadne świadczenie banku (wyrok (...) z 30 kwietnia 2014 r. (...), sygn. akt C-26/13, Legalis nr 1824084). Kwota kredytu wypłacona została w złotych polskich i spłata następowała również w tej walucie. Natomiast wartość franka szwajcarskiego przyjęta jest jedynie jako wskaźnik waloryzacji poszczególnych rat podlegających spłacie. W efekcie różnica pomiędzy kursem zakupu danej waluty a kursem sprzedaży tej waluty przez bank, ustalanych wyłącznie przez powoda, stanowi jego czysty dochód, zwiększający dodatkowo koszty kredytu dla klienta.

W opisanych wyżej mechanizmach należy dostrzegać zarówno sprzeczność postanowienia z dobrymi obyczajami, jak i rażące naruszenie interesów konsumenta, który nie miał możliwości oceny własnej sytuacji – w tym wysokości wymagalnych rat kredytu – i był zdany wyłącznie na arbitralne decyzje banku.

Bez wątplenia kwestionowane klauzule zawarte zostały we wzorcu umowy sporządzonym przez powoda. Ciężar wykazania, iż przedmiotowe klauzule były indywidualnie uzgodnione z pozwanymi, spoczywał na stronie powodowej, jako wywodzącej z tego twierdzenia skutki prawne (art. 385⁽¹⁾ § 4 k.c.). Powód w tym zakresie żadnego dowodu

nie przeprowadził. Ponadto, z treści zeznań pracownika banku (...)wyraźnie wynika, iż umowy o kredyt były przygotowywane przez centralę banku, zaś oddział banku otrzymywał je gotowe na zasadzie „wydrukuj i podpisz” – wszystkie umowy były identyczne dla wszystkich klientów. W ocenie Sądu, sam fakt, że pozwani mogli we wniosku kredytowym wybrać walutę kredytu (zakreślając punkt przewidujący PLN, CHF, USD, EURO) nie oznacza, że klauzule waloryzacyjne były pomiędzy stronami uzgodnione indywidualnie. Wybór jednego spośród gotowych wzorców umów kredytowych nie stanowi bowiem o możliwości przyjęcia, iż umowa była indywidualnie negocjowana. Na gruncie oceny abuzywności wzorca, należy odróżnić świadomość strony zawarcia w umowie określonego postanowienia od samej możliwości negocjowania jego treści.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone w uchwale 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 roku w sprawie III CZP 29/17, iż oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy powołując się szeroko na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE wskazał, że zasadnicze znaczenie dla dopuszczalności klauzul modyfikacyjnych ma wymaganie ich przejrzystości, z którym wiąże się w szczególności konieczność przejrzystego wskazania przyczyn uprawniających do zmiany i jej sposobu (mechanizmu) – tak aby konsument miał możliwość przewidzenia, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów zmian, jakie może wprowadzić przedsiębiorca lub ich konsekwencji ekonomicznych. Kluczowe jest zatem nie to, jak przedsiębiorca stosuje klauzulę modyfikacyjną, lecz to, czy konsument miał możliwość przewidzenia, jak będzie stosowana. W żadnym miejscu dyrektywy 93/13 nie przypisano istotnego znaczenia okolicznościom dotyczącym sposobu korzystania przez przedsiębiorcę z uprawnień wynikających z klauzul modyfikacyjnych. Dla oceny abuzywności klauzul indeksacyjnych nie ma zatem znaczenia fakt, w jaki sposób pozwany bank je stosował po zawarciu umowy i czy stosowane przez niego kursy walut były zawyżone, czy też nie. Istotne jest to, że w umowie nie wskazano mechanizmu indeksacji w sposób przejrzysty, tak aby konsument miał możliwość przewidzenia, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów zmian, jakie może wprowadzić przedsiębiorca lub ich konsekwencji ekonomicznych (wyrok SN z 27 lutego 2018 r., II CSK 19/18).

Wskazać należy również, że zmiana prawa bankowego na podstawie ustawy z 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych z niejasnym i jednostronnym sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana spłata, zawartych w umowach kredytowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji. Możliwość żądania o uznanie postanowienia wzorca za niedozwolone istnieje tak długo, jak długo wzorzec ten jest stosowany przez przedsiębiorcę i nie nastąpiła sytuacja, w której doszło do prawnej eliminacji postanowień z treści wzorca. Do takiej eliminacji nie doszło w wyniku samych tylko zmian dokonanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984). W konsekwencji tych zmian w prawie bankowym z 1997 roku pojawiły się nowe przepisy art. 69 ust. 2 pkt 4a) i ust. 75b, które mają zastosowanie także do umów zawartych przed wejściem w życie wspomnianej ustawy w odniesieniu do niespłaconej jeszcze części kredytu. W przepisie tym wyjaśniono, w jaki sposób dokonane mogą być zmiany w zawartej i wykonywanej już umowie kredytowej (umieszczanie w nich odpowiednich postanowień regulujących „szczegółowe zasady określania sposobów i terminu ustalania kursów wymiany walut”). Z dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych nie wynika jednak, aby pozwani skorzystali z takiego prawnego mechanizmu eliminowania kwestionowanej klauzuli umownej, nie podpisali w tym celu stosownego aneksu do umowy. Z wyjaśnień pozwanych jednoznacznie wynika, iż bank nie zaoferował im takiej możliwości, zaś bank nie udowodnił, aby rzeczywiście poinformował pozwanych o takiej możliwości. W aktach sprawy znajdują się jedynie dokumenty z tym związane bez jakiegokolwiek podpisu pozwanych, że zapoznali się oni z ich treścią bądź że zostały one wysłane pozwany (k. 177-184).

Istnienie zaś samej możliwości uruchomienia takiego mechanizmu w sposób przewidziany w art. 75b prawa bankowego w zw. z art. 4 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku nie wyklucza możliwości kontroli kwestionowanej klauzuli na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. Zmiany w prawie bankowym odnoszą się jedynie do niezbędnych elementów umowy kredytowej oraz uzupełnienia w drodze zmiany umowy – umów zawartych przed wprowadzeniem do prawa bankowego art. 69 ust. 2 pkt 4a). Nie dotyczą one w żaden sposób ewentualnej abuzywności

lub nieabuzyjności postanowień umowy kredytowej zawartej przed wprowadzeniem do prawa bankowego art. 69 ust. 2 pkt 4a), zwłaszcza zaś istniejącej w dacie zawarcia umowy abuzyjności postanowień umowy w tym zakresie sanować nie mogą (wyrok SN z 04 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17).

Wskazać należy również, że spełnienie świadczenia, którego wysokość została określona na podstawie abuzyjnych postanowień umownych, nie pozbawia tych postanowień cechy abuzyjności ani nie sprawia, że ocena ich abuzyjności staje się bezprzedmiotowa. Niedozwolone postanowienie umowne nie wiąże konsumenta, w związku z czym nie może z niego wynikać żadne zobowiązanie. Co do zasady więc świadczenie wynikające z takiego zobowiązania będzie świadczeniem nienależnym, dodatkowo należy przypomnieć, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy.

Wobec stwierdzenia abuzyjności klauzul umownych zawartych w umowie kredytu z dnia 14 maja 2008 roku należało – w ocenie Sądu – rozważyć kwestię ważności umowy i sposób jej wykonania.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, a zatem nie wywołuje ono skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa, co Sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę z urzędu (wyrok SN z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; wyrok SN z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15; wyrok SN z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79; wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 20 września 2018 r., C-51/17), chyba że konsument następnie udzieli „świadomej, wyraźnej i wolnej zgody” na to postanowienie i w ten sposób jednostronnie przywróci mu skuteczność (wyrok SN z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16 i przywołane tam orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej; uzasadnienie uchwały SN (7) z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019/1/2). Wynikająca stąd sankcja bezskuteczności dotyczy tylko klauzuli abuzywnej, co jest wyrazem reguły swobody umów i zasady proporcjonalności, a także dążenia do maksymalnej ochrony konsumenta poprzez skuteczne wyeliminowanie wadliwych postanowień umownych przy minimalnej ingerencji w stosunek prawny. Taka kwalifikacja rzeczowej klauzuli co do zasady nie powinna prowadzić do nieważności całej umowy kredytowej (wyrok SN z 14 maja 2015 r., II CSK 768/14, OSNC 2015/11/132).

Przepis art. 385¹ § 2 k.c. stanowi, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Przepis ten jest transpozycją art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG, który wskazuje, iż Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Realizowany przez prawodawcę unijnego w dyrektywie 93/13 cel nie polega na wyeliminowaniu z obrotu wszystkich zawierających nieuczciwe warunki umów, lecz na przywróceniu równowagi między stronami umowy, co do zasady przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy jako całości.

W powołanym świetle zwrócić należy uwagę, iż w polskim porządku prawnym o nieważności umowy kredytu bankowego można mówić wyłącznie wtedy, gdy nie zostały w niej uzgodnione minimalne, konieczne elementy umowy odzwierciedlające essentialia negotii umowy kredytu bankowego (art. 69 ust. 1 prawa bankowego). Jak już natomiast zaakcentowano przy okazji badania, czy kwestionowane klauzule określają główne świadczenie stron – do tych elementów nie sposób zakwalifikować kwestionowanych klauzul umownych, które w przypadku kredytu indeksowanego, mają charakter dodatkowy. Ich eliminacja nie skutkuje tym, iż umowy kredytu nie sposób wykonać. Za taką też możliwość opowiedział się Trybunał Sprawiedliwości UE w ostatnim wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18 oraz w ślad za nim Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18.

W następnej kolejności – na tle stosowania dyrektywy 93/13 oraz art. 385¹ § 2 k.c. – należało też rozważyć, czy w przypadku stwierdzenia abuzyjności poszczególnych postanowień umowy można je zastąpić bądź uzupełnić umowę w taki sposób, aby nie zawierała już niedozwolonych klauzul umownych.

Generalnie w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że Sąd nie może – stwierdzając bezskuteczność klauzuli jako niedozwolonej – zastąpić takiej klauzuli innym postanowieniem, którego treść zostałaby ukształtowana przez Sąd w taki sposób, by klauzula odpowiadała zasadom słuszności (M. Bednarek, w: System PrPryw, t. 5, 2013, s. 773, Komentarz do kodeksu cywilnego pod redakcją prof. dr hab. Maciej Gutowski). Takie samo stanowisko na gruncie postanowień dyrektywy 93/13 zajmuje również Trybunał Sprawiedliwości UE. W wyroku z dnia 30 maja 2013 roku (C-488/11, D. A. B. i K. G. v. J. B.) wskazano, że przepisy dyrektywy 93/13/EWG, przewidujące sankcję odmowy zastosowania niedozwolonego postanowienia umownego byłyby osłabione w przypadku, gdyby Sąd mógł samodzielnie kształtować postanowienia umowne w interesie w istocie przedsiębiorcy, tak by zachować przynajmniej w części skuteczność takich postanowień. Takie stanowisko Trybunał Sprawiedliwości UE powtarzał wielokrotnie, na przykład w wyroku z dnia 26 marca 2019 roku w sprawach połączonych C-70/17 i C-179/17, gdzie stwierdził, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 Sądy odsyłające są zobowiązane do zaniechania stosowania nieuczciwych warunków umownych, aby nie wywierały one, w braku sprzeciwu konsumenta, wiążących wobec niego skutków (podobnie wyroki: z 04 czerwca 2009 r., P. G., C#243/08, pkt 35; z 14 czerwca 2012 r., B. E. de C., C#618/10, pkt 65). W przypadku stwierdzenia przez Sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku zawartego w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, że niezgodny z tym przepisem jest przepis prawa krajowego dający Sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku (wyroki: z 14 czerwca 2012 r., B. E. de C., C#618/10, pkt 73; z 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R., C#26/13, pkt 77). Gdyby bowiem Sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez Sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców (wyroki: z 14 czerwca 2012 r., B. E. de C., C#618/10, pkt 69; z 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R., C#26/13, pkt 79).

Generalną zasadą jest zatem zakaz uzupełniania treści umowy po wyeliminowaniu z niej klauzul abuzywnych. Jedyne wyjątek od tej zasady Trybunał Sprawiedliwości UE dopuścił w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku w sprawie K. i K. R., C#26/13, przewidując możliwość zastąpienia klauzuli niedozwolonej przepisem krajowym o charakterze dyspozytywnym. Stwierdził, że takie zastąpienie jest w pełni uzasadnione w świetle celu dyrektywy 93/13, ponieważ przepis ten zmierza do zastąpienia ustanowionej w umowie równowagi formalnej między prawami i obowiązkami stron równowagą rzeczywistą, pozwalającą na przywrócenie równości tych stron bez konieczności unieważnienia wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki. Jednakże możliwość takiej ingerencji w treść umowy Trybunał ograniczył jedynie do sytuacji, w której umowa zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dalej obowiązywać po usunięciu nieuczciwego warunku. Wskazał bowiem, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby Sąd krajowy w zastosowaniu zasad rządzących prawem zobowiązań usunął nieuczciwy warunek poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym w sytuacjach, w których unieważnienie nieuczciwego warunku zobowiązywałoby Sąd do stwierdzenia nieważności danej umowy w całości, narażając przez to konsumenta na szczególnie niekorzystne penalizujące go konsekwencje. Trybunał określił konieczne przesłanki uzasadniające uzupełnienie umowy przez Sąd krajowy: po pierwsze, gdy zaniechanie stosowania warunku uznanego za nieuczciwy oznacza, na mocy prawa krajowego unieważnienie całej umowy, oraz po drugie, jeżeli unieważnienie tej umowy naraża konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje.

W ocenie Sądu, taka wyjątkowa sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodziła, gdyż jak wskazano już powyżej – wyeliminowanie klauzuli abuzywnej nie powodowało unieważnienia całej umowy i pozwalało na jej dalsze stosowanie z pozostałymi postanowieniami w niej zawartymi. Dodatkowo nie istnieje w polskim prawie przepis dyspozytywny, który mógłby znaleźć ewentualne zastosowanie w sprawie. Takim przepisem nie może być – wbrew twierdzeniom powoda – art. 358 k.c., który w aktualnym brzmieniu obowiązuje od dnia 24 stycznia 2009 roku, a zatem wszedł on w życie po zawarciu przez strony w niniejszej sprawie umowy kredytu. Wskazać bowiem należy, że z przepisów wprowadzających kodeks cywilny wynika, że w myśl art. XXVI do stosunków prawnych powstałych przed wejściem

w życie kodeksu cywilnego stosuje się prawo dotychczasowe, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej. Natomiast w art. XLIX § 1 wskazano, że do zobowiązań, które powstały przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się przepisy tego kodeksu, jeżeli chodzi o skutki prawne zdarzeń, które nastąpiły po dniu wejścia kodeksu w życie, a które nie są związane z istotą stosunku prawnego. W niniejszej sprawie z całą pewnością nie chodzi o ocenę skutków prawnych zdarzeń, które nastąpiły po zmianie art. 358 k.c., lecz o ocenę skutków prawnych postanowień umownych zawartych w umowie, co do których stwierdzenie abuzywności odnosi skutek *ex tunc*. Ponadto, przepis art. 358 k.c. dotyczy zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium RP, którego suma pieniężna wyrażona jest w walucie obcej. W niniejszej sprawie mamy natomiast do czynienia z zobowiązaniem wyrażonym w złotych polskich waloryzowanym jedynie walutą obcą.

Po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych – zdaniem Sądu – strony łączyła zatem umowa kredytu złotowego oprocentowanego zmienną stopą referencyjną LIBOR 3M powiększonego o marżę wskazaną w § 1 ust. 8 w zw. z § 9 ust. 2 umowy z dnia 14 maja 2008 roku. Powód w niniejszej sprawie oponował możliwości zastosowania takiej stopy oprocentowania do zawartej z pozwanymi umowy kredytu. Jednakże przepisy art. 385¹ k.c. i przepisy dyrektywy Rady WE nr 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku, dotyczące abuzywności postanowień umownych i jej skutków, nie przewidują uregulowania analogicznego jak art. 58 § 3 *in fine* k.c., który umożliwia uznanie za nieważną całej czynności prawnej, jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, a z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. W drodze wykładni można co najwyżej przyjąć, że jeśli w okolicznościach danej sprawy zostanie stwierdzone, że po wyłączeniu klauzul abuzywnych umowa pozbawiona jest swojej tożsamości (np. ze względu na całkowite pozbawienie jednej strony umowy wzajemnej ekwiwalentu jej świadczenia), to jest to obiektywna przyczyna upadku całej umowy, na którą może powołać się zarówno konsument, jak i przedsiębiorca.

W niniejszej sprawie, zastosowanie zmiennej stopy oprocentowania LIBOR 3M powiększonego o marżę, nie powoduje, że umowa kredytowa traci swój odpłaty charakter, czy też inne cechy wynikające z art. 69 prawa bankowego. Umowa kredytu indeksowanego, czy też denominowanego nie stanowi nowego, odrębnego typu stosunku prawnego. Kredytodawca, mimo eliminacji klauzul waloryzacyjnych, w dalszym ciągu jest uprawniony do wynagrodzenia za udostępnienie kredytobiorcy kapitału. Fakt, że wynagrodzenie to będzie zapewne niższe aniżeli w przypadku umów kredytu złotowego oprocentowanego stawką referencyjną WIBOR, nie zapewniając bankowi spodziewanego zysku lub nawet generując pewne straty, nie może być tutaj decydujący. Biegły sądowy co prawda w swojej opinii wskazał, iż udzielanie przez bank kredytów złotówkowych oprocentowanych stawką LIBOR 3M - (...) powiększoną o stałą marżę właściwą dla kredytów waloryzowanych nie jest ekonomicznie uzasadnione (tj. już w dacie zawarcia umowy kredytowej stawka WIBOR 3M wynosiła 6,41%, natomiast stawka LIBOR 3M - (...) powiększona o stałą marżę (+1,30%) – 4,19%), to pamiętać należy, że przedsiębiorca ponosi w ten sposób odpowiedzialność za zamieszczenia w umowie nieuczciwych postanowień. Jednocześnie dzięki takiemu rozwiązaniu zachowana jest wychowawczo-odstraszająca funkcja przepisów służących ochronie konsumentów, co także nie pozostaje bez znaczenia. Stanowi bowiem ona jedną z przyczyn uchwalenia wspomnianej dyrektywy oraz jej implementacji do krajowego porządku prawnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wprost dopuszczono takie działanie. „Eliminacja abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej nie prowadzi do zmiany wysokości i zasad ustalania oprocentowania. W praktyce oznacza to, że kredyt oprocentowany jest w dalszym ciągu według stosowanych na ogół dla CHF stawek LIBOR, mimo że z umowy wyeliminowane zostaje wszelkie powiązanie wysokości świadczeń z walutą inną niż polska” (wyrok z 09 maja 2019 r., I CSK 242/18); „Skoro po wyeliminowaniu klauzuli niedozwolonej pozostała część umowy uzna się za obowiązującą, zgodnie z art. 385¹ § 2 KC, to od ustalonej kwoty kredytu należą się odsetki, liczone od wymagalności rat kredytu do dnia zapłaty. Zwrot kredytu obejmowałby kwotę nominalną przekazaną przez bank na cel objęty umową kredytową i odsetki. Z dwóch możliwości, jakie występują, rozważyć należy pozostawienie oprocentowania według stawki LIBOR” (wyrok z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

Zastrzec należy, iż Sądowi znane są także orzeczenia, według których zastosowanie w powyższej sytuacji miałby kurs średni waluty według NBP, poprzez zastosowanie w drodze analogii przepisów prawa wekslowego (wyrok SN z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16). W ocenie jednak Sądu, taka ingerencja w treść zobowiązania, przy braku w polskim porządku prawnym wyraźnego przepisu dyspozytywnego na dzień zawarcia umowy, jest zbyt daleko idąca zważywszy na kierunek orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości UE i ich motywy oraz nowsze powołane wyżej orzecznictwo Sądu Najwyższego. Dlatego też, w ocenie Sądu, wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego poprzez dokonanie rozliczenia umowy z zastosowaniem w miejsce klauzul przeliczeniowych kursu CHF z tabeli banku kursu (...) z dnia spłaty poszczególnych rat, nie był przydatny dla rozstrzygnięcia sprawy, co obligowało Sąd do jego oddalenia.

W świetle przytoczonej argumentacji oraz wniosków, należało ustalić, czy przy powyższym kształcie stosunku prawnego łączącego strony, na dzień złożenia przez powoda oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy, pozwani zalegali z umówionymi płatnościami. Rozstrzygnięcie tegoż zagadnienia wymagało wiedzy specjalnej. Sąd dopuścił zatem dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczności podnoszone przez strony. Nadmienić należy, iż żadna ze stron nie podważała poprawności kalkulacji biegłego sądowego pod kątem rachunkowym.

Z przygotowanego przez biegłego zestawienia tabelarycznego wynika, że na dzień złożenia przez powoda oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy, saldo kredytu wykazywało nadpłatę w łącznej wysokości 13.714,56 zł (po wyeliminowaniu klauzul waloryzacyjnych i oprocentowania przyjętego stopą LIBOR 3M powiększonego o marżę w wysokości 1,30%). Kredit zaciągnięty przez strony został bowiem spłacony wraz z ratą uregulowaną w dniu 03 lipca 2017 roku.

W związku z powyższymi ustaleniami, należało dojść do wniosku, iż na dzień złożenia przez powoda oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy kredytowej (tj. 01 sierpnia 2018 roku, a doręczonym pozwany w dniu 14 sierpnia 2018 roku) nie zachodziły ku temu umowne przesłanki. Powód nie udowodnił, że po usunięciu niedozwolonych postanowień umowy, na dzień wypowiedzenia umowy kredytowej istniało zadłużenia pozwanych, które uzasadniało złożenie takiego oświadczenia. Tym samym Sąd był uprawniony do uznania, iż przedmiotowe oświadczenie woli było bezskuteczne, a powództwo podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione, ponieważ w jego podstawie faktycznej bank powoływał się właśnie na wypowiedzenie umowy kredytowej. Kolejnym argumentem przemawiającym za oddaleniem powództwa jest fakt, iż według wyliczeń biegłego sądowego, także na datę wniesienia pozwu rozliczenie stron wykazuje nadpłatę pozwanych, a tym samym brak podstaw do zasądzenia dochodzonego świadczenia w całości lub części.

Końcowo odnieść się należało do zarzutu powoda, jakoby pozwani uznali swoje zobowiązanie wobec niego, gdyż po dniu wniesienia powództwa uiszcili na jego rzecz łączną kwotę 70,03 zł (tj. w dniu 14 stycznia 2019 roku – 14,03 zł, w dniu 02 kwietnia 2019 roku – 14,00 zł, w dniu 02 maja 2019 roku – 14,00 zł, w dniu 03 czerwca 2019 roku – 14,00 zł, w dniu 01 lipca 2019 roku). Z dokumentów dołączonych do akt niniejszej sprawy wynika, że pozwani co prawda uiszcili wskazane sumy, jednakże nie czynili tego z intencją zwolnienia z długu z tytułu umowy kredytowej (który to dług od początku i jednoznacznie kwestionowali), lecz świadczyli na poczet składu z tytułu umowy ubezpieczenia zawartej jednocześnie z umową kredytową, która miała być opłacana w terminie płatności rat. Kwota uiszczona w dniu 01 lipca 2019 roku była ostatnią, gdyż w tym samym miesiącu pozwani podpisali umowę ubezpieczenia z innym ubezpieczycielem. Trudno jest w tych okolicznościach przyjąć, aby pozwani poprzez owe spłaty uznali swój dług wobec powodowego Banku.

Mając na względzie całokształt powołanych okoliczności, Sąd oddalił powództwo o zapłatę, o czym orzekł w punkcie 2. wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 3. wyroku w oparciu o treść art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804). Skoro powód proces niniejszy przegrał w całości, to – zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania – winien zwrócić pozwanym wszystkie wyłożone w jego toku koszty, na które złożyły się pozycje następujące: wynagrodzenie fachowego pełnomocnika reprezentującego pozwanego – 5.400,00 zł, opłata

skarbową od pełnomocnictwa udzielonego przez pozwanych – 17,00 zł, zaliczka na wynagrodzenie biegłego sądowego – 1.500,00 zł oraz opłata za udostępnienie danych świadka – 31,00 zł, tj. łącznie 6.948,00 zł.

O brakujących, nierozliczonych kosztach sądowych w łącznej kwocie 973,18 zł (tj. kwota przeznaczona na wynagrodzenie biegłego sądowego z konta sum budżetowych) Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 300) w zw. z art. 98 k.p.c., obciążając nimi powoda odpowiednio do wyniku sprawy (punkt 4. wyroku).

SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska